A Takáts Gyula Könyvtár stratégiai terve 2019 - 2023

TAKÁTS GYULA MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR

Készült: 2019. január 23.

.....

igazgató

TAKÁTS GYULA MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR KAPOSVÁR

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék 2

Módosítások jegyzéke 3

Bevezetés 4

A stratégiai tervezés célja 4

Küldetésnyilatkozat 4

Jövőkép 4

Értékrend 4

A könyvtár bemutatása 5

Helyzetértékelés 7

SWOT analízis 7

Stratégiai célok 9

Partnereink elvárásainak és véleményeinek rendszeres mérése 9

Tudatos, átgondolt, az igényekhez igazodó állománygondozás 10

Szervezeti kultúra fejlesztése 10

Működés szabályozottságának fejlesztése (folyamatszabályozás) 11

Trendek követése, innováció 11

Marketing és pr tevékenység fejlesztése 12

Használói kör bővítése 12

Olvasói terek újragondolása (közösségi tér funkció erősítés) 13

Záró rendelkezések 13

Módosítások jegyzéke

Dátum	oldalszám	módosítás

1. Bevezetés

1.1. A stratégiai tervezés célja

Célunk, hogy partnereink igényeit figyelembe véve, helyzetünket felmérve, küldetésünket és jövőképünket szem előtt tartva tevékenységünket tudatosabbá tegyük. Ezzel hozzájáruljunk a város és a megye hosszútávú céljainak eléréséhez és megfeleljünk a korszerű könyvtárral szemben támasztott követelményeknek, a folyamatosan változó társadalmi elvárásoknak.

1.2. Küldetésnyilatkozat

Könyvtárunk híd a tudás és a felhasználók között. Információs pont vagyunk a hagyományos és a digitális világban. Partnereinkkel együttműködve nyitott közösségi teret biztosítunk mindenki számára. Empatikus, segítőkész, és szakmailag felkészült munkatársaink támogatják a tanulást, önképzést, szórakozást.

1.3. Jövőkép

Könyvtárunk megfelel a XXI. századi kihívásoknak, kulturális és információs tárházként működik. Folyamatosan fejlődő szolgáltatásainkkal, korszerű infrastruktúrával a város és a megye szeretett és megbecsült intézményévé válunk.

1.4. Értékrend

Közös értékeink:

Társadalmi hasznosság (lakosság boldogulásának elősegítése) – A társadalmi felzárkóztatás érdekében kapcsolatot építünk a lakosság és az információk összessége között, ezáltal elősegítjük a régió kulturális és gazdasági fejlődését.

Elkötelezettség - Elkötelezettek vagyunk, hogy mindig tudásunk, képességeink és lelkesedésünk legjavát adjuk könyvtárhasználóink szolgálatában. Elfogadjuk és magunkénak érezzük könyvtárunk szervezeti céljait, irányelveit és küldetésnyilatkozatát.

Önzetlenség - Saját egyéni érdekeinket összhangba hozzuk a köz érdekeivel.

Esélyegyenlőség – Elismerjük, hogy minden ember egyenlő partnere könyvtárunknak. Mindenki számára biztosítjuk az egyenlő bánásmódot.

Bizalom – Szolgáltatásaink a kölcsönös bizalom elvére épülnek.

Tudatosság – Döntéseinket közös céljaink határozzák meg, amelyeket partnereink valós és látens elvárásai alapján alakítunk ki.

Fejlődőképesség - Képesek vagyunk megújulni, fejlődni, a kor szelleméhez igazodni.

Igényesség – Barátságos környezetben, segítőkész munkatársakkal minőségi szolgáltatásokat nyújtunk.

Innováció - Alkotó módon hozunk létre a hagyományokra épülő új értékeket.

Értékrendünket a Magyar Könyvtárosság Etikai Kódexével összhangban alakítottuk ki.

2. A könyvtár bemutatása

A Takáts Gyula Megyei és Városi Könyvtár története az 1825-ös évre nyúlik vissza, amikor Festetics László gróf elsőként mondta ki Magyarországon, hogy valamennyi megyei székhelyen létesítsenek könyvtárat. Saját vagyonából ajánlott fel 1000 ezüst forintot példaként a „nemesi vármegye kebelében felállítandó és a nemzeti nyelv és művelődés csinosodására szolgáló olvasó intézet" felállítására. Jó példa volt számára apja, Festetics György, aki 1792-ben alapította meg a híres csurgói gimnáziumot és benne a rangos gyűjteményű könyvtárat. Ilyen előzmények után nem kell csodálkozni, azon hogy gróf Festetics Lászlóban megfogalmazódott a könyvtár felállításának gondolata, amely Kaposvár és az egész megye életében nagy jelentőségű esemény volt, s kihatott a kultúrára, nevelésre, oktatásra egyaránt.

Az alapítással egy időben könyvvásárló bizottság is alakult, melynek többek között tagja volt Berzsenyi Dániel is, aki nem csak mint tanácsadó jeleskedett, de egyik leghűségesebb olvasója is volt a könyvtárnak. Gyakran fellépő súlyos betegsége ellenére, szinte kéthavonta megfordult a megyeszékhelyen és ezeknek az utaknak minden egyes alkalommal a könyvtár volt a végső állomása. A kölcsönzési feljegyzésben sajátkezű bejegyzései és aláírásai bizonyítják, hogy mit olvasott, mi érdekelte a könyvtárban.

Kezdetben a könyvtár több helyen is működött, s amikor 1932-ben elkészült a Fő utcai megyeháza, itt kapott helyet, ahol már raktárhelyiségekkel és olvasószobával is bővült az intézmény területe; s a kölcsönzés is ekkortól vált lehetővé a látogatók számára.

1952-ben nagy változás köszöntött be, körzeti könyvtárból megyei hálózati központtá alakult át az intézmény. A működés első időszakában az általános könyvtári feladatok mellett,

a legfontosabb feladat a népkönyvtárak anyagának felmérése és összetételük tervszerű megváltoztatása volt. A 1953-as statisztikai jelentés szerint a Megyei Könyvtár körzetébe 67 népkönyvtár tartozott. Természetesen új helyre, a Dózsa György u. 18. szám alatti lakóházba költöztették. Gyorsan kiderült, hogy ez az épület kicsi egy központi könyvtár számára, s többévi huzavona után felépült az új megyei könyvtár, melyet 1964. augusztus 20-án ünnepélyes keretek között adtak át. Ez volt az első könyvtár, ahol sikerült megvalósítani az akkor legkorszerűbb 2108 m^2-es szabadpolcos térkialakítást, amely Kellner Bernát, akkori igazgató nevéhez fűződik. Az olvasók igényeinek lehető legszélesebb körű kielégítését szolgálta a modern felszerelésű könyvkiválasztó, olvasóterem, kutatószoba és a végre rendszeressé váló, tájékoztató szolgálat. Két hónappal a névadó ünnepség előtt Budapesten úgy döntöttek, hogy a még névtelen megyei könyvtárat Palmiro Togliattiról, a nemrég elhunyt olasz kommunista pártvezérről nevezik el. A könyvtárigazgató és a könyvtárosok kezdetben nem örültek a javaslatnak, de végül elfogadták. A megyei könyvtár egészen 1990-ig viselte ezt a nevet. Az évek során folyamatosan nőtt az olvasók száma és az állomány nagysága, de a könyvtár épülete nem változott, így az 1964-ben átadott új épület tíz évvel a megnyitás után már kevésnek bizonyult.

Ilyen körülmények között érte el az intézményt a rendszerváltás, amely kezdetben csak a nevét változtatta meg, 1992. január 1-jétől a Somogy Megyei Könyvtárból, a Kaposvári Városi Könyvtárból és a Szakszervezetek Megyei Könyvtárából létrejött a Megyei és Városi Könyvtár. Majd 2001-ben megújult külsőt kapott, mintegy 280 millió forintba került az épület átalakítása, amit 1500 négyzetméterrel ki is bővítettek, a főépület mögé felhúzott épületrésszel és emelet-ráépítéssel. A beruházás címzett támogatásból valósult meg másfél év alatt. Szita Károly, Kaposvár polgármestere így fogalmazott: „egy régi álom vált valóra ezzel a rekonstrukcióval". Ekkor a város és a megye közösen tartotta fenn és működtette az intézményt. Sokkal nagyobb helyen folyt a szolgáltatás, de ez csak egyik oldala volt a korszerűségnek, szükséges volt a technikai fejlődés is; a számítógépesítés és az új könyvtári szoftver beszerzése. Ettől kezdve már a könyvtár minden dolgozója eszköz szinten használta a számítógépet. Az egységes könyvtári szoftver segítségével ugyanabban a rendszerben dolgozták fel a könyveket, amelyben a kölcsönzés is folyt, s ennek részét képezte a helyismereti cikk adatbázis is. Itt kell megemlíteni, hogy a könyvtár honlapján már működött az online katalógus, így bárki bárhonnan tanulmányozhatta a könyvtár állományát. Könyvtárunk tagja lett az Országos Dokumentumellátó Rendszernek, amely azért jött létre, hogy segítse és gyorsítsa a könyvtárközi kölcsönzést.

Az 1970-es évektől 1990-ig a városi könyvtárak és a nagyobb községi könyvtárak ún. kiskörzeti könyvellátást végeztek, illetve a városokban „módszertanos" státuszban alkalmaztak könyvtárost szakmai segítségül a kistelepüléseknek. 1990-ben Somogy megyében 245 közkönyvtár működött a községekben. A rendszerváltás után megszűntek a kiskörzeti ellátások, illetve a városokban a „módszertani" státuszok, azok finanszírozásával

együtt. 1992-re a közkönyvtárak száma 232 községben 226-ra csökkent és közülük 42 szüneteltette szolgáltatásait, és 6 településen nem is volt könyvtár. A könyvtárnak döntenie kellett, hogy mekkora területen gazdaságos még az ellátórendszer működtetése figyelembe véve a megnövekedett feladatokat és elvárásokat. Ezért úgy döntött a megyei könyvtár vezetése, hogy lehetőleg a kistérségek a saját térségükbe tartozó városi könyvtárat bízzák meg a feladatellátással. Így 2005-2012 között kistelepülési „mozgókönyvtári ellátás" működött a többcélú kistérségi társulásokon keresztül.

Többszöri fenntartóváltás után 2013. január 1-jétől a könyvtár Kaposvár Megyei Jogú Város fenntartásába került, nem sokkal aztán, hogy felvette a tabi születésű, a Balatonon és Kaposvárott alkotó költő, képzőművész, tanár és muzeológus, Takáts Gyula nevét. Ekkorra már a központi könyvtár mellett, csak a Petőfi Sándor Emlékkönyvtár működött, a korábbi 10 tagú fiókkönyvtári hálózatból.

A Takáts Gyula Megyei és Városi Könyvtár Hálózati és Szaktanácsadói Osztálya folyamatos kapcsolatot tart a megyében működő könyvtárakkal. 2013-tól pedig az egységes, rendelettel szabályozott Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretein belül szerződést köt a központi könyvtár a községi önkormányzatokkal, hogy biztosított legyen az egységes, színvonalas szolgáltatás a megyében, az 5000 főnél kisebb lélekszámú településeken élő emberek számára is. 2014-ben még három olyan település volt Somogy megyében, ahol a község lakossága nem tudott könyvtári szolgáltatást igénybe venni, ennek legfőbb akadálya a települések alacsony lélekszáma volt. Azóta a könyvtárat nem működtető településekkel megállapodás köttetett. 2018. január 1-től elmondható, hogy már nincsen olyan település Somogy megyében, ahol ne lehetne helyben könyvtári szolgáltatást igénybe venni. A megye településeinek „könyvtári lefedettsége" immáron 100%-os.

3. Helyzetértékelés

3.1. SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
• Szakképzett könyvtárosok • Sokféle készség, képesség a munkatársak között • Színvonalas könyvtári tájékoztatás • Gazdag, naprakész állomány, erős helyismereti állománnyal • Központi fekvés, könnyű elérhetőség	• Nem megfelelő intézményen belüli információáramlás • Hiányos marketing és pr-tevékenység, stratégia hiánya • Elavult honlapok • Belső visszacsatolás hiánya • Belső egység hiánya

• Tágas, világos olvasói terek • Használóbarát nyitvatartási idő • Dokumentumok házhoz szállítása • Saját kötészet • Egységes arculat a KSZR rendszerben • Folyamatos szolgáltatásfejlesztés • Publikus wifi • Aktív közösségi médiajelenlét • Elkészült digitális stratégia • Szakmai kapcsolattartás (tapasztalatcsere, szakmai konferenciák szervezése) • Tanulmányutak • Szervezeti kultúra fejlesztése iránti igény	• Team munka hiánya • Egyenlőtlen feladatmegosztás • Munkatársak egy részének motiválatlansága • Az újtól való félelem • Nehezen tudjuk követni a trendeket • Mobilitás hiánya a munkaállomások között • Olvasói tartozások behajtásának nehézségei • Használók monitorozásának gyakorlati hiánya • A látogatottságmérés hiánya • Munkaerőhiány több munkaterületen
Lehetőségek	**Veszélyek**
• Pályázati lehetőségek kihasználása • Kistelepülési könyvtárak fejlesztése • Szakmai és nem szakmai kapcsolatok fejlesztése • Szponzorok, támogatók megkeresése • Ágazatirányítási támogatás (Országos stratégiák) • Kapcsolódás országos programokhoz • Nemzetközi trendek figyelése	• Nem megfelelő közalkalmazotti bérezés • Szakképzett munkaerő hiánya • Pályaelhagyás (szakemberek más területen helyezkednek el) • A könyvtár társadalmi megítélése nem megfelelő, hanyatló olvasási kultúra • A könyvtárszakma presztízsének további csökkenése • Nehezedő munkaerő-körülmények (pl. fluktuáció) • Infrastrukturális veszélyek • Potenciális olvasók létszámnak csökkenése (népességcsökkenés, elvándorlás) • Többletfeladatok csökkenő létszám mellett • Jogszabályi változások: folyamatos kihívások

	• Finanszírozási kiszámíthatatlanság • Önálló gazdasági szervezet hiánya • Minden területen megnyilvánuló túlzott adminisztráció • Szakmai segítség hiánya vagy nem megfelelő minősége • Az elvárások nem követik a trendeket • A kulturális intézmények programjainak túlkínálata és összehangolásának hiánya • Rendezvényeken nagyon változó részvétel • Az integrált könyvtári rendszer problémái • KELLO-val való szerződés miatt elesünk jobb lehetőségektől • Akadálymentesség hiánya • Nem megfelelően kialakított belső terek • Parkolási lehetőség hiánya • Fiókkönyvtári hálózat hiánya

3.2. Stratégiai célok

3.2.1. Partnereink elvárásainak és véleményeinek rendszeres mérése

Tudatos működésünk egyik alapfeltétele, hogy jól ismerjük partnereink elvárásait és működésünkkel kapcsolatos elégedettségüket. Ennek érdekében rendszeresen és különböző módszerekkel méréseket végzünk. A mérések módszertanáról szabályzatot alkotunk.

Beavatkozások:

- partnerlista készítése
- mérési módszerek kidolgozása
- mérési szabályzat megalkotása
- mérések elvégzése
- mérési eredmények elemzése, kiértékelése

- további feladatok kijelölése

3.2.2. Tudatos, átgondolt, az igényekhez igazodó állománygondozás

A partneri elvárásoknak történő megfelelés az állományalakítás alapja. Ennek érdekében figyelemmel kísérjük az igényeket, a gyűjtőköri szabályzatot és a piaci környezet kínálatát. Az állománygyarapítás során megfelelő arányokat alakítunk ki a különböző típusú és különféle értékeket képviselő dokumentumok között. Rendszeresen végzünk állományellenőrzést és tervszerű apasztást.

Beavatkozások:

- gyűjtőköri szabályzatok felülvizsgálata és aktualizálása
- használói igényfelmérések eredményének beépítése a gyarapítási gyakorlatba
- piaci környezet kínálatának folyamatos nyomon követése
- az Állományalakítási Bizottság évenként felülvizsgálja a meglévő állománygyarapítási gyakorlatot
- állományellenőrzési és -apasztási terv készítése

3.2.3. Szervezeti kultúra fejlesztése

A hatékony működés feltétele a jó munkahelyi légkör megléte, a folyamatos információáramlás, egymás munkájának megbecsülése, a meglévő tudás hasznosulása, a hiányosságok azonosítása és megszüntetése, a megfelelő motivációs légkör kialakítása, az értékelések és visszajelzések rendszerének kidolgozása. Ezért a szervezeti kultúra fejlesztését egységes rendszerbe foglaljuk.

Beavatkozások:

- tudástérkép készítése
- továbbképzési terv összeállítása
- belső kommunikációs terv készítése
- munkatársi elégedettség-mérés elvégzése
- csapatépítés, egymás munkájának megismerése
- munkatársi értékelés készítése
- humánerőforrás-stratégia megalkotása

A korszerű könyvtár működése elképzelhetetlen a munkafolyamatok szabályozottsága nélkül.

Beavatkozások:

- munkatársak tájékoztatása és képzése
- a munkafolyamatok azonosítása
- **Működés szabályozottságának fejlesztése (folyamatszabályozás)**

- folyamatgazdák kijelölése
- folyamatleltár készítése
- folyamatábrák megalkotása
- folyamatleírások, szolgáltatási előírások összeállítása
- kockázatelemzések elvégzése
- hibajavító megelőző intézkedések meghozatala

3.2.4. Trendek követése, innováció

A hatékony működés feltétele más könyvtárak és egyéb kulturális intézmények jó gyakorlatainak megismerése, elemzése, átültetése a saját munkánkba. Támaszkodunk a szakmai szervezetek és az ágazati irányítás útmutatóira, igazodunk a térségi koncepcióhoz. Figyelemmel kísérjük a hazai és a nemzetközi trendeket, és alkalmazzuk a számunkra hasznos elemeket.

Beavatkozások:

- kollégák részvételének támogatása szakmai konferenciákon, rendezvényeken
- könyvtárlátogatások szervezése
- aktív részvétel ösztönzése szakmai szervezetekben
- beszámolók készítése, tájékoztatók tartása
- tapasztalatok elemzése, konklúziók levonása a szolgáltatásfejlesztés érdekében
- a használói igények folyamatos mérése
- kapott eredmények kiértékelése, tapasztalatok összegzése, beépítése a szolgáltatásokba
- figyelemmel kísérjük és elemezzük a könyvtári trendeket, és ezek alapján előremutató terveket készítünk

3.2.5. Marketing és pr tevékenység fejlesztése

A felhasználói kör és szokásaik, a szabadidő eltöltése, a tanulás forrásai óriási változásokon estek át az elmúlt évtizedekben.

Ennek érdekében feltérképezzük a lakosság igényeit, folyamatosan

jelen leszünk a város életében, megismertetjük jelenlegi és leendő használóinkkal szolgáltatásainkat, bemutatjuk belső értékeinket.

Beavatkozások:

- Igényfelmérés a felhasználók és a lakosság körében
- Forráselkülönítés marketing és pr célokra
- a munkatársak marketing ismereteinek szervezett növelése
- Lehetőségek számbavétele, szponzorok felkutatása
- Kommunikációs terv készítése, felelősök kijelölése
- Marketing és pr tevékenységünk évenkénti értékelése, felülvizsgálata, új célok kitűzése

3.2.6. Használói kör bővítése

Jelenlegi olvasóink mellett szeretnénk új célcsoportokat megszólítani, ezáltal bővíteni a könyvtárhasználók körét. Különösen fontosnak tartjuk a fiatalok bevonását a könyvtár életébe.

Beavatkozások:

- Ifjúsági részleg felelősének megtalálása
- Tapasztalatcsere más könyvtárak a témába vágó jó gyakorlatainak megismerése céljából (pl. Cegléd, Eger, Szarvas)
- Igényfelmérés készítése, a fiatalok szükségleteinek feltérképezése
- Az igényekhez igazodó helyszín kialakítása
- IKT eszközök beszerzése
- Érdeklődési körüknek megfelelő dokumentumok beszerzése
- Számukra vonzó programok szervezése
- További célcsoportok beazonosítása; számukra megfelelő program kidolgozása

3.2.7. Olvasói terek újragondolása (közösségi tér funkció erősítés)

A használói igények változása miatt elengedhetetlen könyvtári tereink funkcióinak átalakítása.

Beavatkozások:

- a könyvtár teljes akadálymentesítése, pályázatok segítségével.
- az olvasóterem felköltöztetése a gyerekkönyvtár helyére

- a gyerekkönyvtár és ifjúsági részleg kialakítása a jelenlegi olvasóteremben, a külső teraszok beépítésével
- a jelenlegi kamaraterem bővítése a nagyobb rendezvények megvalósítása céljából
- indukciós hurok felszerelése a siketek és nagyothallók megsegítésére.
- büfé kialakítása

4. Záró rendelkezések

- A fenti stratégiai terv a munkatársak teljes körének bevonásával készült.
- Az intézmény vezetése jóváhagyás céljából benyújtja a fenntartónak.
- A jóváhagyást követően azonnal életbe lép.
- A stratégia terv alapján évente cselekvési terv és beszámoló készül, melyek kapcsolódnak a hivatalos dokumentumokhoz.

Polgármesteri jóváhagyás:

.....

Kaposvár, 2019. ..06.20.....

Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzata